

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An prædicabilitas, sit essentia, vel potius propria passio vniuersalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

esse semper, & ubique, potest intelligi dupliciter. Vno modo, quia habet in se, unde se extendat ad omne tempus, & ad omnem locum, sicut Deo competit esse ubique, & semper. Alio modo, quia non habet in se, quo determinetur ad aliquem locum, vel tempus, sicut materia prima dicitur esse vna, non, quia habet vnâ formam, sicut homo est vnus ab unitate vniuersalis forme, sed per remotionem omnium formarum distinguendum, & per hunc modum quodlibet vniuersale dicitur esse ubique, & semper

in quantum vniuersalia abstrahuntur ab his, & nunc.

Quod attinet ad causas vniuersalium, efficiens, est intellectus, si de potissimis sermo sit: fin autem latius sumantur; præter intellectum, voluntas, sensus, ac facultas etiam eloquutiua, vt superius ostensum: formalis; actus harum facultatum omnium: materialis; res cognita, aut aliter intentionali modo tacta: finalis denique; vel ipsa cognitio, volitio, sensus, loquutio, aut aliud in quod eas voluntas dirigat.

LIBER NONVS

De prædicabilitate Veritatis.

TRACTATVS I.

De prædicabili in communi.

CAPVT I.

An Prædicabilitas sit essentia, vel potius sola passio vniuersalis.

QVAMVIS plerique cum Porphyrio prius de prædicabilibus in particulari, quam in communi differant, aliud tamen postulat recta methodus, quam sequi animus est. Præmitto ergo primo, prædicabilitatem aliam esse proximam, qua intellectus ad naturam communem de inferioribus prædicandam est omnino expeditus: aliam remotam, quæ cum aliquibus impedimentis, seu cum defectu aliquorum prærequisitorum ad actualem prædicationem coniuncta esse potest: exemplum huius posterioris habes, quando intellectus apprehendit rationem communem hominis, v. g. sed destitutus apprehensione inferiorum, de quibus eam enunciet: illius vero prioris exemplum quando, & rationem communem, & partes ei subiectas simul apprehendit, sicut ad illam de his prædicandam oportet. Præmitto secundò, vniuersale aliud esse Logicum, aliud Metaphysicum, aliud per intellectum, aliud per voluntatem, sensum, aliasque facultates lib. super. enumeratas. Præmitto tertio, essentiam aliam esse metaphysicam, quæ cum re, cui essentialis est, realiter identificatur: aliâ logicam, quæ cum ea etiâ ratione identificatur. Quorum nominum ea est origo, quod logicæ proprium sit, considerare identitatem, ac distinctionem rationis; metaphysicæ vero, non illam, sed identitatem ac distinctionem realem, cum ente reali ei subiecto coniunctas, vtramque, inquam, magis, aut minus expresso, iuxta diuersos auctores: proinde essentia logica iure dicitur, quæ ratione; & metaphysica, quæ re ipsa, intrinseca, & eadem est ei con-

ceptui, quem essentialiter afficit. Alios essentialiter modos tract. 3. cap. 2. discutiendos in præsens missos facio, quod ad nostrum institutum nihil referunt.

His statutis adstruo primò, prædicabilitas non est vllatenus de essentia, vel metaphysica, vel logica, aut quod perinde est, reali, vel rationis, quorundam vniuersalium. Probatur primò, quoniam vniuersale fieri potest per sensum, vt secundo loco præmissum, & lib. sup. latè probatum: at de essentia etiam metaphysica, & reali huius vniuersalis non est prædicabilitas: ergo. Minor probatur: quoniam nequit esse vllatenus essentialis actus primus, cui secundus repugnat, veluti si homini discursus actu secundo repugnaret, ei ratio discursui essentialis esse nequiret: sed vniuersali per sensum quatenus tali præcisè, repugnat actu secundo prædicari, quæ est sensus imperfectio, & ad prædicandum, atque vnum de alio affirmandum impotentia: nequit igitur prædicabilitas ei vllatenus essentialis esse.

Dices, vniuersale per sensum esse essentialiter prædicabile, non vi ipsius sensus, sed vi intellectus, cum quo coheret, & cui subseruit, sicut verum, siue bonum verè cognitum prout tale est essentialiter amabile, non virtutè facultatis cognoscitiuæ prout talis, sed virtutè facultatis volitiuæ, cum qua prior illa suapte natura connectitur. Contrà primo: nam vniuersale per intellectum prædicari nequit, quin per intellectum fiat, aut cognoscatur, vt est euident: at vniuersale per sensum, prout præcisè tale, & seorsum à quouis eius ad aliam potentiam ordine factum, non efficitur, nec cognoscitur ab intellectu: ergo vniuersale sensibile ea ratione usurpatum non est prædicabile: sed ea, & non alia ratione à nobis in præsentem usurpatur. Contrà secundò: quia vniuersale per sensum belluinum, nec per se, nec per intellectum prædicari potest, cum sensus belluinus cum intellectu coniunctionem nullam habeat: at nos non minus de hoc vniuersali, quam de quouis alio, sensibili loquimur. Exemplum contrarium parum vrget: quemadmodum enim dicimus vniuersale per sensum prout eiusmodi dumtaxat, non esse essentialiter prædicabile, seu logicè, seu metaphysicè, seu re, seu ratione, quoniam id esset, sensum posse prædicare, aut affirmare, ac iudicium proferre,

A a 4 ita

ita consequenter tuetur, bonum vere cognitum prout præcisè obiectum facultatis cognoscitiuæ, nullatenus esse essentialiter amabile, hoc enim foret facultatem cognoscitiuam cognoscendo amare posse, quod repugnat. Cum verò dicitur vniuersale sensibile prout præcisè tale esse essentialiter prædicabile vi intellectus, contradicitur hoc ipso in terminos, & præcisio, ac reduplicatio super eam facta destruitur, & aliunde supponitur: quidem magis repugnat, quam ordo ad intellectum, & præcisio ab eiusmodi ordine coniuncta cum reduplicacione supra solum sensum? Atque eadem repugnantia, & contradictio visitur, in exemplo argumenti; cum scilicet affirmatur, bonum quatenus præcisè obiectum facultatis cognoscitiuæ, posse nihilominus à voluntate amari.

4 Secundò probatur eadē assertio: vniuersale fit per voluntatem: at hoc vniuersale non est prædicabile essentialiter, seu metaphysice, seu logice; seu re, seu ratione; cum voluntas prædicare, vnumvè de alio affirmare nequeat. Confirmatur: quoniam actus voluntatis præscindens rationem communem virtutis à suis inferioribus, & sine his eam adamans efficit vniuersale, de cuius essentia metaphysica, seu reali non fit prædicabilitas: nam idè vniuersale per apprehensionem factum est essentialiter prædicabile realiter, ac physice loquendo, quia talis apprehensio connectitur essentialiter velut dispositio cum possibilitate iudicij, quo natura apprehensa de suis inferioribus prædicetur: at is actus voluntatis non connectitur cum iudicio, quo eius obiectum de pluribus prædicari possit: nec instar dispositionis, cum potius iudicium intellectus disponat ad actum voluntatis, quam è conuerso: nec instar effectus; quamuis enim effici possit actus voluntatis, de quo est sermo in præsentī, independentē tāli iudicio, illud tamen necessariò, ac essentialiter non exigit, sed solius apprehensionis simplicis præuia luce contentus est.

5 Verum enim obiicies insinuatam proximè doctrinam de apprehensua notitia, prædicabilitatem realiter essentialē, vniuersali, quod architectatur, communicante, non videri satis coherere cum iis, quæ de vniuersali sensibili statuimus. Nam idè vniuersale per notitiā apprehensiuā est essentialiter prædicabile, quoniam eiusmodi notitia disponit ad iudicium, quo vniuersale prædicetur, non verò, quia ipsa vis apprehensiuā, qua talis, possit prædicare: at etiam sensio nostra disponit ad iudicium, vi cuius vnum de alio prædicari possit: igitur vniuersale per sensum erit prædicabile essentialiter. Nec valet: si dicas eam disponere remotè, quia etiam notitia abstractiuā, qua videlicet homo solus, & sine vllō inferiori cognoscitur, remotè disponit ad prædicationem hominis, & inter eiusmodi notitiam, & iudicium mediat notitia comparatiua, siue apprehensio composita hominis, & Petri v.g. & nihilominus per talem abstractiuā cognitionem hominis, eiusque simplicem apprehensionem vniuersale resultat, illudque essentialiter prædicabile. Item 2. quia saltem prædicabilitas remota erit de essentia reali vniuersalis sensibilis, quod tamen inficiari esse videtur.

6 Occurrendum tamen est, nos potissimum loqui de vniuersali facto per sensum, qui non sit simul intellectus, nec cum eo coherere; non verò de sensu humano, qui simul est intellectus, aut cum eo coniunctus: vel secundò; nos loqui de quouis vniuersali sensibili, sed prout præcisè refertur ad sensum, & secluso ratione nostra ordine, quem ha-

beat ad intellectum, cum quo sit realiter idem, aut connexus. Hoc autem vniuersale, nec metaphysicè, nec logicè essentialē habet prædicabilitatem; id enim esset sensui aliquo modo essentialē esse potentiam prædicandi, vt supra exposuimus. Quod si sermo sit de vniuersali per sensum facto specificatiuè, & non cum superiori reduplicacione, fatemur in homine illi esse realiter essentialē, prædicabilitatem, tametsi non in belluis. Quare similiter vniuersale per apprehensionem factum distinguendum esse arbitramur, atque vno modo prædicabilitatem esse de essentia metaphysica, & reali, secus vero alio.

7 Tertiò probatur assertio nostra: quoniam, si quis per propositionem essentialiter veram, atque à Deo reuelatam affirmet, hominem, vt sic, actu secundo de nemine prædicari; vniuersale vi eius propositionis fabricatum prædicari nequit, alias ea propositio falsa futura esset: hominem enim eius beneficio actu prædicari, est eam esse falsam: ergò posse prædicari esset eam falli posse: prædicabilitas ergo ei vniuersali, nec re, nec ratione essentialis est: cui enim actus secundus repugnat, huic actus primus nullatenus esse potest essentialis, vt supra arguebamus.

8 Adstruo 2. Prædicabilitas est de essentia metaphysica, seu reali alicuius vniuersalis. Probatur, quia, aut homo vt sic fit vniuersalis per notitiā comparatiuā superius explicatā, & prout subest ei denominationi re ipsa est prædicabilis de multis, cum talis cognitio comparatiua eum de pluribus actu prædicet, si sit iudicatiua, & perfectā; sin autem sit mera apprehensio composita, disponat essentialiter ad iudicium, quo ita possit prædicari. Quia ratione connexio extremorum cum medio in præmissis cognita est essentialiter discursibilis, eo quod præmissa essentialiter ad discursum, seu conclusionem illius connexionis disponant. Aut homo vt sic fit vniuersalis per notitiā abstractiuā, & simplicem: atque hæc etiam ad eius prædicationem essentialiter disponit simul cum apprehensione inferiorum: qui enim hominem vt sic apprehendit, & alio actu Petrum, Paulumque, & alio identitatem vtriusque, per triplicem illam apprehensionem, ad hanc prædicationem, Petrus est homo, disponitur.

9 Adstruo 3. Prædicabilitas non est de essentia logica alicuius vniuersalis. Probatur, siquidem homo vt sic simpliciter apprehensus est vniuersalis: at quā sic apprehensus non est formalissime, seu ratione nostra prædicabilis de pluribus; prædicabilitas igitur non est de essentia logica huius vniuersalis, seu quod iuxta est, ab eo ratione distinguitur. Maior est lib. præter. probata. Minor probatur: quia prædicabilitas quatenus talis connotat formaliter prædicationem possibilem, & apprehensum simpliciter connotat apprehensionem simplicem possibilem: at respectus ad diuersa connotata ratione ratiocinata distinguuntur: homo igitur vt sic simpliciter apprehensus, & eo ipso vniuersalis quatenus talis, formalissime prædicabilis non est, ac proinde prædicabilitas de eius essentia logica non est. Confirmatur, & declaratur; rationale connotans discursum est prius risibili connotante risum discursu posteriorem, & hoc extra essentiam logicam illius est; natura igitur hominis confusè apprehensa, & vniuersalis prout talis connotans apprehensionem, est prior prædicabili connotante prædicationem, apprehensione posteriorem, & hoc extra essentiam logicam illius est.

Adstruo

10

Adstruo quartò Prædicabilitas est de essentia logica alicuius vniuersalis. Probatur primo: quoniam prædicabilitas vt sic à nobis concepta sine hac, & illa, vel est quid vniuersale, vel singulare; non singulare: ergo vniuersale: at de huius vniuersalis essentia logica est prædicabilitas, cum eius materiale sit, quæ ratione de essentia logica albi, non solum est forma albedinis, sed etiam eius subiectum, nec nisi vtroque concepto album quidditatiuè concipias. Minor argumenti, quæ sola potest aliquam difficultatem ingerere, sic probatur: prædicabilitas vt sic non prædicatur de vno solo: ergo quid singulare non est. Rursus singulare nequit esse passio vniuersalis, oppositum enim nequit esse passio oppositi; quo pacto spiritus habere nequit proprietates omnino corporeas, aut corpus omnino incorporeas, & spirituales: at prædicabilitas est passio logica alicuius vniuersalis, vt potè extra eius essentiam logicam, eoque posterior, vt assertionem præcedenti vidimus: nequit igitur esse quid singulare. Item quia prædicabilitas vt sic ita comparatur cum hac, & illa prædicabilitate, sicut animal cum hoc, & illo animali: ergò sicut animal est vniuersale, ita prædicabilitas.

11

Secundo probatur eadem assertio; quoniam prædicabile de pluribus est formalissime esse aptum inesse multis: ergò vnum prædicabile de pluribus est formalissime vniuersale, ac proinde illud de huius essentia logica erit. Antecedens probatur: esse subiectum, seu subiecti est subesse ei, cui subiicitur: ergo esse prædicatum, seu prædicari de pluribus est formalissime inesse pluribus, de quibus prædicatur: ergo vnum quid esse prædicabile de multis est formalissime posse, seu aptum esse inesse pluribus, provt ad vniuersale oportet. Tertio probatur eadem assertio: quoniam genus est quoddam vniuersale iuxta omnes: at de eius essentia logica, ac non solum reali, sed etiam rationis est prædicabilitas; definitur enim quod prædicatur de pluribus specie differentibus in quid, siue quod potest ita prædicari; verba enim in definitionibus significare solent magis aptitudinem, quam actum: Definitio autem est de essentia logica definiti, vt constat exemplo hominis, & animalis rationalis: prædicabilitas ergo logicè essentialis est alicui vniuersali. Par argumentum fieri potest in specie, quæ de pluribus differentibus numero in quid; in differentia, quæ de pluribus in quale quid: in proprio, & accidenti, quæ de pluribus in quale, aut necessario, aut contingenter prædicantur, atque per huiusmodi prædicationem possibilem à Porphyrio in ysaïe sue & Dialecticis omnibus definiuntur.

CAPVT II.

Aliqua colliguntur corollaria.

12

EX dictis colligitur primò contrà P. Hurtadum disp. 3. log. sect. 2. §. 11. ad finem; vniuersale metaphysicum à logico dupliciter discriminari posse. Primò, vt vniuersale metaphysicum sit, de cuius essentia metaphysica, seu reali prædicabilitas proxima, aut remota; logicum verò, de cuius essentia etiam logica, ac formali est alterutra prædicabilitas. Secundo, vt vniuersale metaphysicum sit, de cuius essentia nullo modo est prædicabilitas proxima, aut remota; logicum verò, de cuius essentia aliqua, & vel reali, vel rationis est alterutra prædicabilitas.

Prioris discriminis ratio est aperta, & per se satis dilucida. Posterioris ratio haud etiam est ad modum difficilis: cum enim logicæ facultatis proprium sit, prædicationes considerare, non vero metaphysicæ, iure merito dicitur vniuersale logicum, quod quocunque modo est essentialiter prædicabile, & seu hæc denominatio metaphysicè, seu logicè ei sit essentialis; metaphysicum verò vniuersale, cuius essentia neutiquam est posse prædicari. Vt autem omnis vitetur confusio, illud animaduertas velim iuxta priorem vtriusque vniuersalis explicandi modum, haud raro aliquid esse posse vniuersale metaphysicum, quod iuxta posteriorem sit logicum, & è conuerso; quocirca, si alteram amplectaris explicationem, oportet te alteram veluti falsam reiicere: quod non prohibet, quo minus vtraque sit probabilis. Atque vniuersale logicum, ac metaphysicum suapte natura differre, sicut hactenus edocuimus, & bona pars nostrorum cum P. Arriaga lib. 2. dist. 4. sect. 1. num. 5. & etiam vniuersa tenet Scotistarum ratio, vt vel P. Hurtadus insinuat nuper citato loco.

13

Colligitur secundo aduersus Scotum quæst. 15. Mauritium, Antonium Andreæ, Tartaretum, aliosque Scotistas, prædicabilitatem non esse de essentia logica vniuersalis vt sic, & vniuersalissimè sumpti. Quod enim logicè essentialis est rationi communi, cuius inferiori, eodem essentiali modo esse debet: sicut, quia animal rationale est de essentia logica hominis, Petro, & Paulo, & reliquis eiusdem speciei indiuiduis logicè essentialis est. Vnde, si prædicabilitas essentialis esset logicè vniuersali vt sic, cuius vniuersali foret similiter essentialis; quod autem de aliquorum vniuersalium essentia logica non sit prædicabilitas, assertionem tertia demonstratum est: ergo de essentia logica vniuersalis vt sic neutiquam potest sustineri. Atque hoc ita se habere à fortiori tenent authores proximè citandi, qui in ea sententia sunt, vt existiment prædicabilitatem esse passionem logicam vniuersalis in communi, & quatenus latissime funditur. Argumentum verò, quibus Scotistæ, & cum eis P. Hurtad. supra, ac nostrorum pauci alij nituntur, haud magnopere premunt; quippe quæ non de vniuersali, vt sic, omnique eius specie, sed de aliqua duntaxat procedunt.

14

Colligitur tertio, aduersus Veracrucium quæst. 4. in procemium, & Albertum, Socum, aliosque Thomistas, item aduersus Toletum, nec non Bartholomæum Amicum tract. 6. log. quæst. 9. dub. 1. prædicabilitatem non esse passionem logicam vniuersalis vt sic: Atque ita aduersus hos authores sentiunt omnes ij, quos numero præcedenti laudauimus, & eos præter Raphaël Auerla q. 8. log. sect. 16. §. propter hæc explicare oportet, ad eius medium. Ratio vero huius collectionis est eadem, quæ superioris seruata proportionem: namque, quod est passio logica vniuersalis vt sic, nulli vniuersali ei subiecto potest esse logicè essentialis; quo pacto risibilitas eo, quod sit logica hominis passio, nequit esse Petro, & Paulo logicè essentialis: at prædicabilitatem esse logicè essentialem quibusdam vniuersalibus, manet superius ostensum: haud igitur potest esse passio logica vniuersalis in communi.

15

At enim obiiciunt aduersarij: prius est vnum esse in multis, quam esse de illis prædicabile, cum ideo de illis sit prædicabile, quia est in illis: quoduis igitur vnum in multis, seu vniuersale, provt eiusmodi, respicit velut passionem se posteriorem, & consequenter ratione distinctam sui prædicabilitatem